

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут Психології

Кафедра Соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ АУТИЧНОЇ ДИТИНИ»

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 «Психологія»

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “30”серпня 2022р.

м. Івано-Франківськ – 2022р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	ПСИХОЛОГІЯ АУТИЧНОЇ ДИТИНИ
Освітня програма	Психологія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	Психологія
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Освітній рівень	(бакалавр)
Статус дисципліни	(вибіркова)
Курс / семестр	V семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24 год. Семінарські заняття – 36 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/642

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу. Метою вивчення дисципліни за вибором студента «Психологія аутичної дитини» є оволодіння основними поняттями аутології, виробити професійні вміння та навички дослідження первазивних розладів розвитку, таким чином, поглибивши теоретичні знання студентів з психології аномального розвитку дитини; ознайомити студентів із різноманітними методами і методиками, основами організації і проведення психологічного дослідження розладів спектру аутизму; з'ясувати особливості когнітивного, комунікативного та перцептивного розвитку психіки дітей з РСА; поглибити усвідомлення студентами напрямків і способів психологічного супроводу сімей із дітьми з РСА; навчити творчо використовувати новітні досягнення психокорекційних технологій з метою полегшення соціалізації та ефективного навчання.

Дитячий аутизм, який у 40-х роках ХХ століття був описаний як окрема нозологічна одиниця, на сьогодні визнаний позитивним нейрологічним розладом із невизначеною етіологією. В Україні тільки наприкінці 90-х років ХХ століття були зроблені перші кроки в напрямку напрацювання адекватної моделі допомоги особам з аутизмом. До цієї моделі належать і психолого-педагогічний менеджмент розвитку, який є провідною формою роботи з дітьми з РСА (розладами спектру аутизму). Розробка та практичне втілення сучасних психологічних технологій у цій галузі набуває особливого значення зокрема тому, що результати переважної більшості досліджень, присвячених методам лікування дитячого аутизму, свідчать про те, що «найбільш адекватним типом втручання є навчання (зокрема, модифікація стереотипної поведінки дитини) у школі або в домашніх умовах при наданні ефективної психологічної підтримки родині» (дані Всесвітньої організації охорони здоров'я, 1993). Ознайомлення із сучасними методами діагностики РСА та засобами і програмами науково обґрунтованих втручань для таких дітей із РСА сприяє зростанню як теоретичної, так і практичної компетентності майбутнього психолога.

Компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, сапогенно.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись їх.

ЗК12. Здатність і готовність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; діяти соціально відповідально та свідомо; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК8. Здатність організувати та здійснювати психологічну реабілітацію, надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту, заходи промоції збереження здоров'я населення.

СК10. Здатність дотримуватись норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності.

Програмні результати навчання :

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР11. Складати та реалізувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватись етичних принципів професійної діяльності психолога.

3. Структура курсу (зразок)

№	Тема	Результати навчання	Завдання
---	------	---------------------	----------

1.	Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження аутизму	Розуміти проблему аутизму як медико-психологічну та психолого-педагогічну проблему	Підготовка рефератів та тематичних повідомлень
2.	Тема 2. Особливості соціально-перцептивних конструктів нормального та аномального когнітогенезу	Знати закономірності соціально-перцептивного розвитку в ранньому онтогенезі. Парціальні характеристики соціальної перцепції в дитячому віці. Стратегії формування соціально-перцептивних образів. Нейропсихологічні засади аутичних розладів. Специфіка дефіцитів соціально-когнітивного розвитку при розладах спектру аутизму.	Підготовка усних виступів та безпосередні виступи (в тому числі захисти та презентації дослідницьких проєктів)
3.	Тема 3. Психодіагностика як етап психологічного супроводу.	Обґрунтування методології психодіагностики аутизму : від диференційної до феноменологічної. Доказові методи діагностики і корекції для дітей з розладами спектру аутизму. Методичні зауваги до проведення ранньої психодіагностики РСА. Психодіагностичні можливості найпоширеніших методик виявлення РСА. Діагностичні критерії аутизму в МКХ - 10 та DSM – V. Історія розвитку медико-психологічного інтересу до проблеми аутизму	Тестовий контроль знань
4.	Тема 4. Науково-обґрунтовані психотерапевтичні втручання для дітей з РСА	Розуміти підходи до розвитку мовлення та спілкування при РСА. Подолання соціальних проблем методами психокорекції. Поведінкова терапія та стратегії щодо поведінкових проблем. Стратегії щодо сенсорних проблем дітей з РСА	Виконання практичних та професійно-орієнтованих завдань (аналіз тез і статей; відео практичної роботи психолога; складання психологічного висновку

			за результатами дослідження)
5.	Тема 5. Особливості інклюзивного навчання для дітей з РСА	Знати базові принципи індивідуального психолого-педагогічного підходу до дитини з РСА; можливості та обмеження освіти у спеціалізованих закладах для аутистів та інклюзії. Розуміти підходи до психоедукації та психотерапії для сімей, що виховують дітей з РСА	Ессе; Тестовий контроль знань
6.	Тема 5. Менеджмент розвитку дітей з розладами спектру аутизму шляхом оптимізації соціального середовища	Розуміти соціально-психологічні засади мультидисциплінарних терапевтичних втручань при РСА	Тематичні повідомлення та презентації: тестовий контроль знань

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	1
Семінарське заняття	30
Самостійна робота	19
ТЗК	30
Підсумкова контрольна робота	20
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції															1			1
Семінарські з-тя		4		4		4		4		4		10						30
Самостійна р-та									9				10					19
ТЗК					10						10				10			30
Підсумкова контрольна робота																20		20
Всього за тиж-нь		4		4	10	4		4	9	4	10	10		10	11	20		100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Література:

1. Когутяк Н.М. Психологія аутичної дитини : монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 285 с.
2. Когутяк Н. М. Інклюзивна освіта дітей з розладами спектру аутизму як засіб профілактики їх соціальної дезадаптації Монографія / заг. ред. З.С. Карпенко; Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2016, С. 142-152
3. Синопис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків [Synopsis diagnostic criteria for DSM-V and protocols for the diagnosis and treatment of mental disorders in children and adolescents] / Пер. з англ., упор. та наук. ред. Леся Підлесецька. Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія. Львів : Видавництво Українського Католицького Університету, 2014. 112 с.

Допоміжна

4. Когутяк Н.М. «Прийми незвичне». Просвітницький посібник, гід по аутизму / Н.М. Когутяк. – Кишенів, 2017. – 14 с
5. Когутяк Н.М. Доказові методи втручань для дітей з розладами спектру аутизму: аналіз клінічних настанов / Н.М. Когутяк // Науково-методичний вісник «Джерела», - Івано-Франківськ, - № 1-4 (77-80), 2015. - С. 46-50
6. Когутяк Н.М. Закономірності перцептивного розвитку у ранньому онтогенезі: на межі нормативів / Н.М. Когутяк // Науковий теоретико-методологічний і прикладний психологічний журнал "Психологія особистості". – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного

університету імені Василя Стефаника, 2016. – Вип. 1(7). – С.182-191(ФАХОВЕ ВИДАННЯ)

7. Когутяк Н.М. Інклюзивна освіта дітей з аутизмом як фактор розвитку «теорії розуму». Збірник наукових праць : психологія. Івано-Франківськ : Вид-во ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. Вип. 23. С. 117 – 127 (ФАХОВЕ ВИДАННЯ)
8. Когутяк Н.М. Проблеми міждисциплінарних досліджень у епідеміології аутизму. Збірник наукових праць: психологія. Івано-Франківськ: Вид-во ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", 2018. Вип. 22. С. 123-129 doi: 10/15330/psp.22.123-128(ФАХОВЕ ВИДАННЯ)
9. Когутяк Н.М. Психологічні особливості навчання дітей з розладами спектру аутизму. Науковий потенціал та перспективи розвитку психологічних наук. Львів : Видавничий дім «Гельветика». 2019. С. 94 - 98
10. Детская психоневрология. Под ред. проф. Л. А. Булаховой. – К.: Здоров'я, 2001 – 496 с.
11. Джосеф Р. Нейропсихологические основы понимания аутизма, 1999, с.309-325.
12. Мамайчук И.И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии. С – П., 2003. 398 с.
13. Морозова С.С. Развитие речи у аутичных детей в рамках поведенческой терапии / www.SpecialNeeds.ru
14. Романчук О. Розлади спектру аутизму в запитаннях і відповідях. □ Львів: Колесо, 2009. □ 168 с.
15. 18. Тарасун В.В. Асинхронний психічний розвиток: діагностичні критерії, причини, основні концепції, методи навчання. // Дефектологія. – 2003, № 2, № 4

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної психології
Викладач (і) Гостьові лектори	Когутяк Надія Михайлівна
Контактна інформація викладача	Nadiia.kogutiak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2
Пропуски занять (відпрацювання)	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Пропущені заняття з поважної причини відпрацьовуються протягом місяця (усно або ж за допомогою дистанційного ТЗК) після пропущеного заняття. Самостійна робота (у письмовій формі) повинні бути здані до завершення змістового модуля з теми. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	
Невідповідна поведінка під час заняття	
Додаткові бали	
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи Coursera

Викладач _____ Надія Когутяк